

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum homo ab angelo doceri possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS III.

Utrum homo ab angelo doceri possit.

¶ 2 Præter. Magisterium importat relationem superpositionis, sicut & dominus: sed huiusmodi relationes non possunt esse alicuius ad seipsum, non enim est aliquis pater sui ipsius, aut dominus. ergo nec aliquis potest dici suus magister.

RESPON. Dicendum, quod absque dubio aliquis potest per lumen rationis sibi inditum, absque exterioris doctrinæ magisterio, uel adminiculo deuenire in cognitionem ignotorum multorum, sicut patet in omni eo, qui per inuentionem scientiam acquirit, & sic quodammodo aliquis est sibi ipsi causa sciendi: non tamen potest dici suus magister, uel seipsum docere. Duos enim modos principiorum agentium in rebus naturalibus inuenimus, ut patet ex philosopho. 7. Met. quoddam enim est agens, quod in se totum habet, quod in effectu per eum causatur, uel eodem modo sicut est in agentibus in inorganicis, uel etiã eminentiori, sicut est in aëre uocis. Quædam uero agentia sunt, in quibus corpus, quæ agunt, non præexistit nisi pars: sicut motus causat sanitatem, aut aliqua medicina caliditas in qua calor inuenitur uel actualiter uel virtualiter: calor autem non est tota sanitas, sed est pars sanitatis. In primis igitur agentibus est perfecta ratio actionis, non autem in agentibus secundum modum, quia in hoc aliquid agit quod actu est, uel cum non sit in actu effectus inducendi, nisi in parte, non erit perfecte agens. Doctrina autem importat perfectam actionem scientiæ in docente uel magistro: unde oportet quod ille, qui docet uel magister est, habeat scientiam, quam in altero causat explicite & perfecte, sicut in addiscente per doctrinam. Quando autem aliquis acquirit scientiam per principium intrinsecum, illud quod est causa agens scientiæ, non habet scientiam acquirendam nisi in parte, in quantum ad rationes seminales scientiæ, quæ sunt principia communia: & ideo ex tali causalitate non potest trahi nomen doctoris, uel magistri proprie loquendo.

Ad primum. Dicendum, quod intellectus agens, quamuis sit principalior causa ad aliquid, quod homo exterius docet, tamen in eo non præexistit scientia completa, sicut in docente, unde ratio non sequitur.

Ad secundum. patet solutio ex dictis.

Ad in. Dicendum, quod Deo explicite nonit omnia quæ per eum homo docet, unde sibi conuenientior ratio magistri attribui potest, secus autem est de intellectu agente ratione iam dicta.

Ad iiii. dicendum, quod quantum modus in acquisitione scientiæ per inuentionem sit perfectior ex parte recipientis scientiam, in quantum designatur habilitior ad sciendum, tamen ex parte scientiæ causantis est modus perfectior per doctrinam, quia docens qui explicite totam scientiam nouit, explicite potest ad scientiam inducere quam aliquis induci potest ex seipso, per hoc quod cognoscit scientiæ principia in quadam communitate.

Ad v. dicendum, quod hoc modo se habet lex in operabilibus sicut principium in speculatis, non autem sicut magister. Unde non sequitur quod si aliquis est sibi lex, quod possit sibi esse magister.

Ad vi. dicendum, quod medicus sanat in quantum præhabet sanitatem, non in actu, sed in cognitione assensu: sed magister docet in quantum actu scientiam habet, uel ille qui non habet sanitatem in actu, ex hoc cogit habere sanitatem in cognitione artis potest in seipso sanitatem curare, non autem potest, ut aliquis actu habeat scientiam & non habeat, ut sic possit a seipso doceri.

¶ 1 Præter. Magisterium importat relationem superpositionis, sicut & dominus: sed huiusmodi relationes non possunt esse alicuius ad seipsum, non enim est aliquis pater sui ipsius, aut dominus. ergo nec aliquis potest dici suus magister.

RESPON. Dicendum, quod absque dubio aliquis potest per lumen rationis sibi inditum, absque exterioris doctrinæ magisterio, uel adminiculo deuenire in cognitionem ignotorum multorum, sicut patet in omni eo, qui per inuentionem scientiam acquirit, & sic quodammodo aliquis est sibi ipsi causa sciendi: non tamen potest dici suus magister, uel seipsum docere. Duos enim modos principiorum agentium in rebus naturalibus inuenimus, ut patet ex philosopho. 7. Met. quoddam enim est agens, quod in se totum habet, quod in effectu per eum causatur, uel eodem modo sicut est in agentibus in inorganicis, uel etiã eminentiori, sicut est in aëre uocis. Quædam uero agentia sunt, in quibus corpus, quæ agunt, non præexistit nisi pars: sicut motus causat sanitatem, aut aliqua medicina caliditas in qua calor inuenitur uel actualiter uel virtualiter: calor autem non est tota sanitas, sed est pars sanitatis. In primis igitur agentibus est perfecta ratio actionis, non autem in agentibus secundum modum, quia in hoc aliquid agit quod actu est, uel cum non sit in actu effectus inducendi, nisi in parte, non erit perfecte agens. Doctrina autem importat perfectam actionem scientiæ in docente uel magistro: unde oportet quod ille, qui docet uel magister est, habeat scientiam, quam in altero causat explicite & perfecte, sicut in addiscente per doctrinam. Quando autem aliquis acquirit scientiam per principium intrinsecum, illud quod est causa agens scientiæ, non habet scientiam acquirendam nisi in parte, in quantum ad rationes seminales scientiæ, quæ sunt principia communia: & ideo ex tali causalitate non potest trahi nomen doctoris, uel magistri proprie loquendo.

Ad primum. Dicendum, quod intellectus agens, quamuis sit principalior causa ad aliquid, quod homo exterius docet, tamen in eo non præexistit scientia completa, sicut in docente, unde ratio non sequitur.

Ad secundum. patet solutio ex dictis.

Ad in. Dicendum, quod Deo explicite nonit omnia quæ per eum homo docet, unde sibi conuenientior ratio magistri attribui potest, secus autem est de intellectu agente ratione iam dicta.

Ad iiii. dicendum, quod quantum modus in acquisitione scientiæ per inuentionem sit perfectior ex parte recipientis scientiam, in quantum designatur habilitior ad sciendum, tamen ex parte scientiæ causantis est modus perfectior per doctrinam, quia docens qui explicite totam scientiam nouit, explicite potest ad scientiam inducere quam aliquis induci potest ex seipso, per hoc quod cognoscit scientiæ principia in quadam communitate.

Ad v. dicendum, quod hoc modo se habet lex in operabilibus sicut principium in speculatis, non autem sicut magister. Unde non sequitur quod si aliquis est sibi lex, quod possit sibi esse magister.

Ad vi. dicendum, quod medicus sanat in quantum præhabet sanitatem, non in actu, sed in cognitione assensu: sed magister docet in quantum actu scientiam habet, uel ille qui non habet sanitatem in actu, ex hoc cogit habere sanitatem in cognitione artis potest in seipso sanitatem curare, non autem potest, ut aliquis actu habeat scientiam & non habeat, ut sic possit a seipso doceri.

¶ 3 Præter. Si ab angelis docemur absque sensibili apparitione, hoc non potest esse, nisi in quantum intellectum illuminant, quem illuminare non potest, ut uis: quia nec tradunt lumen naturale, quod solo Deo est, ut potentia concreatum, nec est lumen gratiarum, quam solus Deus infundit: ergo angeli absque uisibili apparitione, nos docere non possunt.

¶ 4 Præter. Quando eumque unus ab alio docetur, oportet quod discens inspicit conceptus docentis, ut hoc modo sit processus in mente discipuli ad scientiam: sicut est processus ad scientiam in mente doctoris: homo autem non potest angelum conceptus uidere, non uidet enim eos in seipsis, sicut nec alterius hominis conceptus, immo multo minus, ut pote magis differentes, nec iterum in signis sensibilibus, nisi forte quando sensibilibus apparent, de quo nunc non agitur: ergo angeli alias nos docere non possunt.

¶ 5 Præter. Illius est docere qui illuminat omnem hominem uenientem, ut patet in glossa Matt. 23. Unus est magister uester: sed hoc non competit angelo, sed solum luci increata, ut patet Ioan. 1. ergo &c.

¶ 6 Præter. Quicumque alium docet, eum ad ueritatem inducit, & sic ueritatem in anima eius causat: sed solus Deus causalitatem habet supra ueritatem: quia cum ueritas sit lux intelligibilis & forma simplex, non exit in esse successiue, & ita non potest induci nisi per creationem, quod soli Deo competit: cum ergo angeli non sint creatores, ut Damascenus uidetur quod ipsi docere non possunt.

¶ 7 Præter. Indeficiens illuminatio non potest procedere nisi a lumine indeficienti, eo quod abeunte lumine subiectum illuminari desinit: sed in doctrina exigitur indeficiens quadam illuminatio: eo quod scientia de necessitate est, quæ semper sunt: ergo doctrina non procedit nisi a lumine indeficienti: huiusmodi autem non est lumen angelicum, cum eorum lumen deficiat, nisi diuinitus conseruaretur: ergo angelus non potest docere.

¶ 8 Præter. Io. 1. dicitur quod duo ex discipulis Ioannis sequentes Iesum, ei interroganti, Quid queritis: respondunt. Rabbi &c. ubi dicitur glossa, quod hoc nomen fidei suam indicant, & alia glossa dicit, interrogat eos non ignorans, sed ut mercedem habeat respondendo: & quod querenti quid querent non rem, sed per

Quest. dist. S. Th. AAA Iohann

2. p. q. 17. ar. 1. c. 2.

Ca. ult. co. 1.

Li. 3. quest. 9. 51. co. 1.

Glo. ordin. 1. super 1. Ind. Unus est magis.

Lib. 2. Orth. 1. c. 3. in fine.

Glo. inter 1. p. 1. c. 1. de 1. c. 1. in fine.

in intelle...
rimere, si...
elligibilis...
ex rebus...
atur scien...
cientia, ut...
nobis lo...
cognoscit...
tam...
tur in no...
elocutio...
quidem...
de con...
principia...
iones...
dia...
it dicere...
quia ar...
niam infir...
ne causi...
utem, qui...
ntalis pro...
quibus al...
ens magis...
opter totu...
ur, de ma...
peret lumē...
is est magi...
dum quod...
sed certu...
a natura...
intellectu...
ed primis...
Deo qua...
uester: sed...
en ratio...
en argu...
debet, &...
it esse...
Ethica...
quo aliq...
ut uina...
accipere...
ipi nomen...
atur...
a seipso...
seipsum...
qui ad op...
dore, uel...
2. Cum g...
legis hui...
scientiam...
magister...
ur medica...
seipsum...
it 8. Phys...
ficat, qui...
o: dicitur...
quod ab...
i. Præ...

sonam respōdent, ex quibus omnibus habetur q̄
confitentur in illa respōsione, cum esse personam
quandam, & hac confessione fidem suam indi-
cant, & in hoc merentur; sed meritum fidei chris-
tiane in hoc consistit, quod Christum esse diui-
nam personam cōfitemur. ergo esse magistrum
ad solam diuinam personam pertinet.

¶ 9 Præt. Quicumque docet, oportet q̄ ueritatem
manifestet: sed ueritas cum sit quædam lux intelli-
gilis, est magis nobis nota, quàm angelus. ergo per
angelum non docemur, cum magis nota per mi-
nus nota, non manifestetur.

¶ 10 Præt. August. dicit in lib. de Trinit. q̄ mens
nra nulla interposita creatura immediate a Deo
formatur; angelus autem quædam creatura est,
ergo non interponitur inter Deum, & mentē hu-
manā ad eā formandā, quasi superior mēte & infe-
rior Deo: & sic hō per angelū doceri non potest.

¶ 11 Præt. Sicut affectus n̄ pertingit usq̄ ad ipsū
Deum, ita intellectus n̄ usque ad eius essentiam
cōtemplandā pertingere pōt: sed ipse Deus imme-
diate affectum nostrū format per gratiæ infusio-
nem nullo angelo mediante. ergo & intellectum
nostrum format per doctrinam nullo mediante.

¶ 12 Præt. Ois cognitio est per aliquam speciē. si
ergo angelus hōiem doceat, oportet quod aliq̄
speciē in eo causet per quam cognoscat, q̄ eē nō
pōt, nisi uel creando speciē, q̄ nullo modo an-
gelo competit, ut dicit Damasc. uel illuminando
species que sunt in phantasmatis, ut ab his spe-
cies intelligibiles in intellectu possibili humano
resistant. & hoc ut redire in errore illorum Phi-
losophorum, q̄ ponunt intellectum agentem, cuius
est officium illuminare phantasmata, esse sub-
stantiam separatam, & sic angelus docere nō pōt.

¶ 13 Præt. Plus distat intellectus angeli ab intelle-
ctu hōis quàm intellectus hōis ab imaginatione
humana: sed imaginatio nō pōt accipere illud qd̄
est in intellectu humano, non n. pōt imaginatio
capere nisi formas particulares, quales intellectus
non continet. ergo nec intellectus humanus est
capax eorum, quæ sunt in mente angelica, & sic
homo per angelum doceri non potest.

¶ 14 Præt. Lux qua aliquis illuminatur, debet esse
illuminato proportionata, sicut lux corporalis co-
loribus: sed lux angelica, cum sit pure spūalis, non
est proportionata phantasmatis quæ sunt quo-
dammodo corporalia, utpote organo corporali
contenta. ergo angeli non possunt nos docere il-
luminando nostra phantasmata, ut dicebatur.

¶ 15 Præt. Oē quod cognoscit, aut cognoscit per
essentiā suā, aut per similitudinē: sed cognitio qua
res cognoscitur p̄ essentiā suā a mēte humana,
non pōt per angelum causari: quia sic oporteret,
q̄ uirtutes & alia quæ intra animam continentur,
ab ipsis angelis imprimerentur, cū talia per sui es-
sentiā cognoscantur: similiter nec per eos causari
pōt cognitio rerum, quæ per suas similitudi-
nes cognoscuntur, cum ipsis similitudinibus, que
sunt i cognoscēte, p̄pinq̄iores sint res cognoscē-
dæ quàm angelus. ergo nullo modo angelus po-
tēst esse homini causā cognitionis, q̄ est docere.

¶ 16 Præt. Agricola quis naturā exciet exterius
ad naturales effectus, non tñ dī creator, ut patet p̄
Aug. super Gen. ad literam. ergo pari ratione nec
angeli debent dici doctores vel magistri quamuis
intellectum hominis excitent ad sciendum.

¶ 17 Præt. Cum angelus sit homine superior, si do-
cet, oportet quod eius doctrina humanā excellat

sed hoc esse nō potest, homo n. docere potest do-
his quæ habet causas determinatas in natura: alia
uero ut futura contingentia ab angelis doceri nō
pōt, cum ipsi naturali cognitione eorū sint igne-
ri, solo Deo talium futurorum scientiam habente.
ergo angeli non possunt docere homines.

SED CONTRA, est quod dicit Dionys. 4. cap. Ce-
lest. Hierar. uideo quod diuinum Christi huma-
nitatis mysterium angeli primum docere, deinde
de per ipsos in nos scientiæ gratia descendit.

¶ 2 Præt. Quod potest inferior, potest superior,
sed angelus est superior homine. ergo &c.

¶ 3 Præt. Ordo diuinæ sapientiæ non minus est
in angelis, quàm in corporibus celestibus, quæ
primunt in illa inferiora.

¶ 4 Præt. Id qd̄ est in potentia, reduci p̄t in actū per
id qd̄ est in actū; & id qd̄ est minus in actū, p̄t
est p̄fectus in actū: sed intellectus angelicus est ma-
gis in actū quàm intellectus humanus. ergo intelli-
ctus humanus reduci p̄t in actū scia per intellectu
angelicum, & sic angelus hominem docere pōt.

¶ 5 Præt. Aug. in li. de bono p̄cuerantia, dicit quod
doctrinam salutis quidam a Deo recipiunt imme-
diate, quidam ab angelo, quidam ab hōie. ergo &c.

¶ 6 Præt. Illuminare domum dī & immitis lumen
sicut sol, & aperiens fenestras, quæ lumen obtu-
sed quamuis solus Deus lumen ueritatis menti in-
fundat, tñ angelus uel hō pōt aliquod impedimē-
tum luminis percipiendi amouere. ergo nō solus
Deus: sed angelus, uel homo docere potest.

RESPON. Dicendum, quod angelus circa homi-
nem dupliciter operatur, uno modo secundū mo-
dum nostrum, quando scilicet homini sensibilibiter appa-
ret, uel corpus assumēdo, uel quocumq̄ alio mō,
& cum per locutionem sensibilem instruit, & sic
sic nunc nō querimus de angeli doctrina, hoc
modo nō aliter angelus quam homo docet. Alio
modo circa nos angelus opatur p̄ modum sensu
inuisibilem, & secundum hunc modum qualiter
hō ab angelo possit doceri, est intentio quædam
Sciendum est igitur, q̄ cum angelus sit firmior in-
ter Deum & hōiem, s̄ in ordinem medius motus
docendi sibi comparat: inferior quidem Deo, sed
superior homine. Quod qualiter sit uerum, p̄p̄
nō pōt nisi uideatur qualiter docet Deus, & qualiter
ter hō. Ad cuius euidentiam sciendum est, q̄ in
intellectum & corporalem uitam, hæc est uirtus
tia, quod uisui corporali omnia sua obiecta magis
ter sunt propinqua ad cognoscendum: sensus est
non est vis collatus, ut ex uo obiectorum magis
necessē habet peruenire in aliud. Sed intellectu
non omnia intelligibilia aqualiter uicina sunt ad
cognoscendum: sed quædam statim conspiciuntur
quædam uero non cōspicit, nisi ex alijs principijs
specijs. Sic igitur homo ignotorū cognitionem p̄
duo accipit, scilicet per lumen intellectuale, & p̄ primas
cōceptiones p̄ se notas, q̄ cōparant ad illud lumen,
quod est intellectus agentis: sicut instrumētum ad
tificē. Quantū igitur ad uirtutē, Deus hōis scien-
tiā est excellentissimo mō: quia & ipsa m̄ animam
lectuali lumine insigniuit, & notitiam primorū
prin cipiorū ei impressit, q̄ sunt quasi quædam in-
minaria sciētiarū, sicut & alijs naturalibus rebus
fit seminales rōnes oīum effectū producentium.
Hō autem, q̄ s̄ m̄ ordinem naturæ alteri hōi
est in sp̄e intellectualis luminis, in illo mō pōt
ri hōi causa sciētiae existerē, in eo lumē eā docere
auggendo: sed ex parte illa, qua sciētia ignota
per principia p̄ se nota cauatur, alteri homini

Li. 2. c. 3. in
fine.

ca. 3. to. 3.

sa sciendi quodammodo existit: non sicut notitia principiorum tradens, sed sicut id, quod implicite & quodammodo in potentia in principijs continetur educendo in actum per quaedam signa sensibilia exteriori sensui ostensa; sicut supra dictum est. Angelus vero quia naturaliter habet lumen intellectuale perfectius quam homo, ex utraque parte potest esse homini causa sciendi, tñ inferiori modo quam Deus, & superiori quam homo. Ex parte. n. luminis quāvis non possit intellectuale lumen infundere ut Deus facit, potest tñ lumen infusum confortare ad perfectius inspiciedū. Oē. n. quod est in aliquo genere imperfectum, qñ continuatur perfectiori in genere illo, magis confortatur virtus eius, sicut ē videmus in corporibus, q̄ corpus locatum confortatur per corpus locans, q̄ cōparat ad ipsum ut actus ad potentia, ut hī 4. phys. Ex parte et principiorū potest angelus hominem docere, non quidē ipsorum principiorum notitiā tradendo, ut Deus facit, neque deductionem conclusionū ex principijs sub signis sensibilibus proponendo, ut homo facit, sed in imaginatiōe aliquas spēs formando, quæ formari possunt ex commotione organi corporalis: sicut patet in dormientibus & mente capris; qui secundum diversitatē phantasmatum ad caput ascendentium diversā phantasmata patiuntur. Et hoc modo commotione alterius speciei fieri potest, ut ea quæ ipse angelus scit, per imagines huiusmodi ei cui admiscetur, ostendat, ut Aug. dicit 12. super Genes. ad litteram.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod angelus innitibiliter docēs, docet quidē interī per cōparationem ad doctrinā hoīs, qui sensib. exterioribus doctrinam proponit: sed per cōparationem ad doctrinam Dei, qui intra mentem operatur lumen infundendo, doctrinā angeli exterior reputatur.

AD II. Dicendū, q̄ quāvis intentio voluntatis cogi non possit, tamen intētio sensitiuæ partis cogi potest: sicut cum quis pungitur, necesse habet intendere ad lationem. Et ita est de oībus aliis virtutibus sensitiuis, quæ vtuntur organo corporali, & talis intentio sufficit ad imaginationem.

AD III. Dicendū, quod angelus nec lumen gratiæ infundit, nec lumen nature: sed lumen nature diuinitus infusum confortat, ut dictum est.

AD IIII. Dicendū, q̄ sicut in naturalibus est agens vniuoecum, quod eodem modo imprimi sōmā sicut eam habet, & agens æquiuoecū quod alio modo imprimi quam hēat, ita est de doctrinā: q̄ hō docet hoīem, quasi vniuoecū agens: vnde per illū modum scientiā alteri tradit, quo habet eam, s. deducēdo causas in causata. vñ oportet quod ipsius docentis conceptus pateant per aliqua signa discēntis: sed angelus docet quasi agens æquiuoecum. Ipse. n. intellectualiter cognoscit, q̄ homini per viam rationis manifestatur. Vñ non hoc modo ab angelo docetur quod angeli conceptus homini pateant: sed quia in homine scientia casualiter per suum modum earum rerum quas angelus longe alio modo cognoscit.

AD V. Dicendū, q̄ dñs loquit de illo mō doctrinā qui soli Deo cōpetit, ut patet per gl. ibidem. Et hunc modum docendi angelo non adscribimus.

AD VI. Dicendū, quod ille qui docet, non causat veritatem, sed causat cognitionem veritatis in discēntē. Propositiones. n. quæ docentur, sunt verę antequam sciantur: quia veritas non dependet a scientia nostra, sed ab existentia rerum.

AD VII. Dicendū, q̄ quāvis scientia quæ a nobis

A acquiritur per doctrinam sit de reb. inefficentibus, tñ ipsa scientia deficere potest, vñ non oportet qd̄ illuminatio doctrinæ sit a lumine inefficentibus: vel si est a lumine inefficentibus, sicut a primo principio, non tñ excluditur omnino lumen creatum defectibile, quod possit esse, sicut principium medū.

AD VIII. Dicendū, q̄ in discipulis Christi notatur quidam fidei profectus, ut primo cum venerentur quasi hominem sapientem & magistrū, & postea ei intenderent quasi Deo docenti. Vnde quaedam glossa parum infra dicit, quia cognouit Nathanael Christum absentem vidisse quæ ipse in alio loco gesserat, quod est indicium deitatis. Fateatur non solum magistrum: sed & Dei filium.

B AD IX. Dicendū, q̄ angelus non manifestat veritatem ignotam per hoc quod substantiam suam demonstrat: sed aliam veritatem magis notam proponendo, vel etiam lumen intellectus confortando. Vnde ratio non sequitur.

AD X. Dicendū, quod intentio aug. non est dicere quin mens angelica sit excellentior natura quam humana: sed quia non ita cadit angelus medius inter Deum & mentem humanā, ut mēs humana per coniunctionem ad angelum ultima formatione formetur, ut quidam posuerūt, quod in hoc consistit vltima hominis beatitudo, ut intellectus noster intelligentiæ cōtinuetur, cuius beatitudo est, quod continuetur ipsi Deo.

C AD XI. Dicendū, q̄ in nobis sunt quaedam vires quæ coguntur ex subiecto: sicut vires sensitiuę quæ excitantur, & per coniunctionem organi & formationem obiecti. Intellectus uero non cogit ex subiecto: quia ex efficacia demonstratiōnis cogitur quis conclusioni consentire. Affectus uero neque ex subiecto, neque ex obiecto cogit: sed proprio instinctu mouetur in hoc, vel illud. Vnde non potest in affectū imprimere, nisi Deus qui interius operatur: sed in intellectum potest imprimere quodammodo homo uel angelus repræsentando obiecta quibus intellectus cogatur.

D AD XII. Dicendū, q̄ angelus neq; creat spēs in mente nostra, neque immediate phantasmata illuminat: sed p̄ continuationem luminis eius cū lumine intellectus nostri noster intellectus potest efficacius phantasmata illustrare. Et tamē si immediate phantasmata illustraret, non p̄ hoc sequeretur quod positio illorum Philosophorum esset vera. Quamuis. n. intellectus agentis sit illustrare phantasmata, posset tamen dici, quod nō est solius Dei.

E AD XIII. Dicendū, q̄ imaginatio potest accipere ea que sunt in intellectu humano, sed p̄ aliū modum: & similiter intellectus humanus potest accipere q̄ sunt in intellectu angelico suo mō: sed tamen quamuis intellectus humanus magis cōueniat cū imaginatione in subiecto in quantum sunt potētia unius aīę, tamen cū intellectu angelico magis cōuenit in genere: q̄ uterque est immaterialis uirtus.

AD XIV. Dicendū, quod spirituale nihil prohibet esse proportionatū ad hoc, quod in corpore agatur: quia nihil prohibet, quod inferiora a superioribus patiantur.

AD XV. Dicendū, q̄ angelus non est cā hoī quātum ad illam cognitionem, quæ cognoscit res per essentiam: sed quantum ad illam quæ cognoscit p̄ similitudines, non qd̄ angelus sit propinquior rebus quam earum similitudines, sed in quantum facit rerum similitudines in mente resultare, uel in mouendo imaginationē, uel intellectum confortando.

AD XVI. Dicendum, quod creare importat causalitatem primam quæ soli Deo debetur: facere vero importat causalitatem communiter, & similiter docere quantum ad scientiam, & id solus Deus dicitur creator, factor autem & doctor potest dici, & Deus & angelus & homo.

AD XVII. Dicendum, quod etiam de his quæ habent causas determinatas in natura, potest plura docere angelus quæ homo: sicut & alia plura cognoscit, & ea etiam, quæ docet, nobiliori modo docere. Unde ratio non sequitur.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum docere sit actus uitæ actiua, an contemplatiua.

2. 2. q. 181. ar. 7.

QVARTO queritur, utrum docere sit actus uitæ contemplatiua, vel actiua. Et uidetur quod sit actus cõtemplatiua, vita enim actiua cum corpore deficit, ut dicit Greg. super Ezech. sed docere non deficit cum corpore, quia etiam angeli, qui corpore carent, docent. ergo uidetur quod ad uitam contemplatiuam pertineat.

Hom. 3. 1. Ezech. parum ante med. & Ho. 14. a me. & li. 6. mor. c. 8. Hom. 14. in Ezech. a me. & Homil. 3. ante medil.

¶ 2 Præ. Sicut dicit Greg. super Ezech. ab actiua agitur, ut ad contemplatiuam postea ueniat: sed doctrina sequitur, contemplatio uero præcedit. ergo docere non pertinet ad uitam actiuam.

¶ 3 Præ. Ut Greg. ibidem dicit, actiua uita dum occupatur in opere, minus uidet: sed ille qui docet, habet necesse magis uidere, quam ille qui simpliciter contemplatur. ergo docere magis est contemplatiua quam actiua.

Hom. 14. in Ezech. a med.

¶ 4 Præ. Vnumquodque per idem est in se perfectum, & aliis similem perfectionem tradens: sicut per eundem calorem ignis est calidus, & calefaciens: sed aliquem perfectum esse in consideratione diuinorum in seipso pertinet ad uitam contemplatiuam. ergo & doctrina quæ est eiusdem perfectionis transfusio in alium, ad cõtemplatiuam pertinet.

¶ 5 Præ. Vita actiua circa temporalia uersatur: sed doctrina præcipue uersatur circa æterna, illorū est excellentior est doctrina & perfectior. ergo doctrina non pertinet ad uitam actiuam, sed contemplatiuam.

Hom. 14. in Ezech. parā a med. illius.

SED CONTRA est, quod Greg. in eadem Hom. dicit. Actiua uita est panem esurienti tribuere, uerbo sapientiæ nescientem docere.

¶ 2 Præ. Opera misericordiæ ad uitam actiuam pertinent: sed docere inter elemosinas spirituales computatur. ergo est uitæ actiua.

Homil. 14. in Ezech. parā a med. illius.

RESPON. Dicendum, quod contemplatiua & actiua uita adinuicem materia & sine distinguuntur. Materia namque uitæ actiua sunt temporalia, circa quæ humanus actus uersatur: materia autem contemplatiua, sunt rerum scibiles rationes, quibus cõtemplator insidit. Et hæc materie diuersitas pronuntiat ex diuersitate finis, sicut & in omnibus aliis materia secundum finis exigentiam determinatur. Finis enim contemplatiua uitæ est inspectio ueritatis, prout nunc de uita contemplatiua agimus, ueritas dico increate secundum modum possibilem cõtemplanti, quæ quidem in hac uita imperfecte inspicitur, in futura autem uita perfecte. Vñ & Greg. dicit, quod contemplatiua uita hic incipit, ut in futura uita perficiatur, sed actiua uita est finis operatio, quæ proximorum utilitati intenditur. In actu autem docendi inuenimus duplicem materiā, in cuius signum est actus docendi duplici actui cõiungitur. Est siquidem una eius materia ipsa res, quæ docetur, alia uero ille cui scia traditur. Rõne igitur primæ materie, actus doctrine ad uitam cõtemplatiuam pertinet: sed rõne secundæ pertinet ad actiuam: sed ex parte finis, doctrina solūmodo ad uitam

Dist. 84.

actiuam pertinere uidetur: quia uita materia actiua, in qua finem intentum cõsequitur, est actiua uita materia. unde ad actiuam magis pertinet quæ ad contemplatiuam, quam uita etiam quodammodo ad contemplatiuam pertineat, ut ex dictis patet.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uita actiua secundum hoc cum corpore deficit, quod cum labore exercetur, & subuenit infirmitatibus proximorum finem quod Greg. ibidem dicit, quod actiua uita laboriosa est, quia defuitat in opere, quæ duo in futura uita non crunt. Nihilominus tamen actio Hierarchica est in celestibus spiritibus, ut dicit Dion. & illa actio est aliterius modi ab actiua uita, quam nunc agimus in hac uita. unde & illa doctrina, quæ ubi erit, longe est ab ista doctrina.

AD II. Dicendum, quod sicut Greg. ibidem dicit, sicut bonus ordo uiuendi est, ut ab actiua contemplatiuam tendatur, ita plurius utiliter ammus a cõtemplatiua ad actiuam refertur, ut per quod contemplatiua mentem accendit, perfectius actiua teneatur. Sciendum tamen quod actiua contemplatiua præcedit, quantum ad illos actus, qui nullo modo cum contemplatiua conueniunt: sed quantum ad illos actus qui materiam a contemplatiua uita accipiunt, necesse est, ut actiua contemplatiuam sequatur.

AD III. Dicendum, quod uisio docentis est principium doctrine: sed ipsa doctrina magis consistit in transfusione scientiæ rerum uisarum, quam in earum uisione. unde uisio docentis magis pertinet ad actionem, quam ad contemplationem.

AD IIII. dicendum, quod ratio illa probat, quod uita contemplatiua sit principium doctrine: calor non est ipsa calefactio, sed calefactionis principium, in quantum eam dirigit: sicut econtra actiua uita ad contemplatiuam disponit.

AD V. Patet solutio ex dictis, quia respectu materie primæ doctrina cum contemplatiua conuenit, ut dictum est.

QVÆSTIO XII.

De Prophezia.

In quatuordecim articulos diuisa.

¶ Primo, Vtrum propheta sit actus uel habitus. ¶ Secundo, Vtrum propheta sit de conclusionibus scibilibus.

¶ Tertio, Vtrum propheta sit naturalis. ¶ Quarto, Vtrum ad prophetiam habendam requiratur dispositio naturalis.

¶ Quinto, Vtrum ad prophetiam requiratur bonitas morum. ¶ Sexto, Vtrum propheta in speculo uideatur eternitatis.

¶ Septimo, Vtrum in reuelatione prophetica primantur diuinitus in mentem prophetæ nouarum rerum species, uel solum lumen intellectuale.

¶ Octauo, Vtrum omnis reuelatio prophetica fiat angelo mediante.

¶ Nono, Vtrum propheta semper quando a Spiritu prophetie tangitur, a sensibus alienetur.

¶ Decimo, Vtrum propheta conuenienter datur in prophetiam prædestinationis, prædictio datur in prophetiam prædestinationis, prædictio datur in prophetiam prædestinationis, prædictio datur in prophetiam prædestinationis.

¶ Undecimo, Vtrum in prophetia inueniatur immobilis ueritas. ¶ Duodecimo, Vtrum propheta quæ est secundum intellectualem uisionem tantum, sit eternitatis.